

דף קיא--קיב. הגוזל ומאכיל את בנו והניח לפניו

סידור הדעות בסוגיה

1. **רב חסדא:** גזל ולא התיימש הבעלים, ובא אחר ואכלו - הבעלים יכול לגבות ממי שיצא (כל עוד לא היה יאוש עומד ברשות בעליו). **רמי בר חמא** חולק.

2. האם ירושה נחשבת שינוי-רשות? **רמי בר חמא:** כן. **רבא** ו**רב חסדא:** לא.

משנתנו: הגוזל ומאכיל את בנו - פטורים מלשלם	משנתנו: והניח לפניו - פטורים מלשלם	רשם: ואם הוא דבר שיש בו אחריות - חייבין לשלם. פירוש -	תני ר' אושעיא: הניח לפניו, אם קיימת חייבים, ואם לא פטורים	הניח לפניו (וקיימת) אפי' קטנים חייבין; סומכוס: קטנים פטורין; לפי רש"י ותוס'
אחרי יאוש	קנו ביאוש ושינוי-רשות	כדמתני רבי לבנו: דבר מסוים. (ומכאן שמדובר שהגזלה קיימת)	לפני יאוש ⁴	לפני יאוש. האם מקבלים עדים כנגד קטן להוציא מידו גזלה שלא קנה (לרבנן מקבלים)
אחרי יאוש ⁵	אחרי יאוש. כשאכלו בינתיים ⁶	כדתני ר' אושעיא: אם ירשו גם קרקע חייבים לשלם אע"פ שאכלו	אחרי יאוש	אחרי יאוש. האם מקבלים עדים כנגד קטן להוציא מידו גזלה שלא קנה (לרבנן מקבלים)
אחרי יאוש ⁸	(אחרי יאוש?)		קנו ביאוש, אך זה דבר המסוים	בדבר מסוים (ואחרי יאוש, שהרי סובר רב חסדא), האם קטנים מחויבים להחזיר לכבוד אביהם

סיכום של בעל המאור (לח: בדפי ר"ף, וע"ש) - "... שמעינן מזהלין אוקימתא דין ארבעה שערים":

לדברי הכל חייבים	א. לפני יאוש וגזלה קיימת
לרב חסדא ורבא חייבים, לרמי בר חמא פטורים ¹⁰	ב. לפני יאוש ואין גזלה קיימת
	ג. לאחר יאוש וגזלה קיימת
לדברי הכל פטורים	ד. לאחר יאוש ואין גזלה קיימת

[כ"ב בתמוז התשפ"ו]

¹ תוס': חילוקו בין לפני יאוש ובין לאחר יאוש הוא מסבחה, שאחרי יאוש נקל לצאת מרשות הבעלים, והפסוק "אשר גזל" אסמכתא בלבד. וברב חסדא סוברים **רבא** (בעולה מן הסוגיה, המאור לח. בדפי ר"ף), ר' יוחנן, וכן **רב** (קטו). לפי רב יוסף (ולפי רב זביד ורב פפא, רש"י) אך לא לפי אביי (וע"ע רש"ש קיד.). תוס': **רב** כרב חסדא, אלא שסובר (לעיל סו:) שיאוש קונה אפילו לבד.

² למד זאת ממשנתנו "והניח לפניו" שיתומים שיגרשו גזלה פטורים מלשלם; שקנו בירושה יחד עם ה'יאוש'. **רב אדא בר אבהו** גרס שמחלוקתם על הברייתא לגבי יתומים שהניח להם אביהם מעות-ריבית; והנפק"מ - שללשון א רמב"ח מודה בריבית, שעל "יחי אחיך עמך" (החזר לו) בנו לא הוזהר (פי' ראשון ברש"י, וגרסתנו בגמ'. פי' שני גורס את הנפק"מ להפך, ולפי' לרב אדא רמב"ח מדבר דווקא על הברייתא-דריבית, שהמעות בעין, ומודה שבמשנתנו יש להעמיד כשאכלום כרבא. ועי' הגדה הב"ח).

³ ובמחלוקתם חולקות שתי הברייתות (קיב. "ת"ר" ו"תניא אידך") - רש"י, תוס'. ר' ירמיה תבע את אחי-אשתו שהיה קטן. קרקע בטענה (ועדים) לבעלות עליה, ור' אבין סירב לקבל עדים נגד הקטן, כקבלת עדים שלא בפני הנתבע, וציין את שיטת סומכוס.

⁴ לכן חייבים כשהגזלה קיימת (היה רק שינוי-רשות). וכשאינה-קיימת פטורים - כי הם לא גזלו; ואינו סובר רב חסדא שהגזלה עומדת ברשות בעליה כל עוד לא התיימש (תוס', רש"י).

⁵ קנו ביאוש ושינוי-רשות; ו"מאכיל" לאו דווקא וה"ה נותן; או דווקא, נתינה לבניו הסמוכים על שולחנו אינה שינוי-רשות (תוס').

⁶ ופטורים - כי לא גזלוהו (רש"י).

⁷ השתעבדו נכסי האב מחייו (רש"י).

⁸ קנו ביאוש לבדו; ו"מאכיל" לאו דווקא וה"ה נותן; או דווקא, ב'דבר המסוים' (תוס').

⁹ וקנו ביאוש לבדו (וא"צ להעמיד בשאכלום, שממילא קנו; אא"כ מדובר ב'דבר מסוים'. כך נראה, עי' תוס' דלעיל).

¹⁰ **רב** כרב חסדא; אך לאחר יאוש וגזלה קיימת (שער ג) רב יפטור, כי יאוש-כדי קונה (תוס' ד"ה רב חסדא).